

Humanitaarteadused noateral

Eelarvekriis Tartu Ülikoolis viitab humanitaarteaduste alahindamisele hariduses

Pille Runnel

Tartu

Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna õppejõud leiavad, et ajutiselt leevenenud eelarvekriis ülikoolis osutab vajadusele arutleda laiemalt humanitaarteadusliku mõtviisi osa üle Eestis.

Eesti ja võrdleva rahvaluule professor Ülo Valgu leiab nädalavahetustel tihti tõolt. "Tartu Ülikool töökeskkonnana on julm. Kui tahta eriala edasi viia, siis tuleb pidevalt otsida lisaraha," tõdes Valk. Kaheksatunniste tööpäevadega seda ei saavutaks, kinnitas ta. "Praegu kulub minu aeg selleks, et hoida õppetool kuidagi Tartu Ülikooli väliste vahendite abil töös."

Õppetooli tuhandeid raamatuid sisaldav erialaraamatukogu on kogunenud professori isiklike kontaktide toel. "Neist raamatutest, mis siia on tekkinud viimaste aastate jooksul, on ehk kaks või kolm ostetud ülikooli raha eest," lisas Valk.

Filosoofiateaduskonna dekaan Jaan Ross ütles, et kui sel aastal teaduskonna eelarve suurenes, on see kõigi teaduskondade seas siiski üks pingelisemaid.

Teaduskonna põhiprobleemiks peab ta eelarve proportsioone – 85 protsenti sellest moodustab töötajate palgafond. Palgaraha osa eelarvest on ülikooli kümne teaduskonna hulgas suurim ja toob kaasa selle, et teaduskonna tegelikult tööshoidmiseks jääb raha väheks. Küsimus on Rossi sõnul näiteks see, kas eelarvest jätkub raha teaduskonna uute

Üks rektorile saadetud protestikirja autoreid, filosoofiateaduskonna dekaan professor Jaan Ross avaldas pärast rektoriga kohtumist lootust, et eelarvekriis Tartu Ülikoolis siiski lahendatakse.

MALEV TOOM

ruumide sisustamiseks.

Ross loodab, et teaduskond tuleb siiski toime. Nagu kõgu riigi, nii ripub ka ülikooli kohal tema sõnul praegu Damoklese mõõgana võimalik negatiivne lisaeelarve, mille puhul on kuluartiklite seas ka haridus.

"Kui teaduskonnal õnnestub pääseda negatiivsest lisaeelarvest, siis pole võimatu, et tuleme aasta lõpus otsotsaga kokku," lisas filosoofiateaduskonna dekaan.

Ülikooli eelarvekriis puhkes möödunud nädalal, mil ülikooli üldsuseni jõudis info, et 2000. aasta eelarve muudaks reaal- ja humani-

taarteaduste finantseerimise põhimõtteid, andes enam raha reaalteadustele.

Rektor Jaak Aaviksooga kohtunud Ross ei kinnitanud seda infot, märkides, et rektori väitel on eelarve kujunemine alles sedavõrd algusjärgus, et mingitest otustest ei saa rääkida.

Teisipäeval jõudsid ülikooli rektor ja talle esmaspäeval protestikirja esitanud viis sotsiaal- ja humanitaarteaduskonna dekaani seisukohale, et võimalikud eelarvemuudatused ei saa viia teaduskondade eelarve kahanemiseni. Samuti tõdesid nad, et olulised eelarve-

muudatused vajavad sisulist arutelu, teatas eile ülikooli pressiesindaja.

"Ma ei tea, kas neid 2000.

aasta eelarvetabeleid nimetada eelarvelisteks eksperimentideks, aga jutuaamise põhjal tundub, et ülikooli

"köva" ja "pehme" poole vahel ei tohiks finantseerimise proportsioone muuta väga kiiresti ja need ei tohiks muutuda ka tuleval aastal," kommenteeris Ross.

Ross seadis kahtluse alla ka väited, nagu tuleks eelarvekriis sellest, et ülikooli lähiastate eelistused on ülikooli juhtkonna teatel meditsiini, infotehnoloogia ja õpetajakoolitus. Ross kinnitas, et ülikooli nõukogu ja ülikooli valitsus ei ole selliseid eelistusi kehtestanud.

Ülikooli eelarvekomisjoni liige ja romaani-germaani filoloogia osakonna juhataja kohuseid täitev professor Anne Lill ütles, et ametlikel nõupidamistel on eelistustest siiski räägitud ja infotehnoloogia kõrval nähakse ülikooli olulise tulevase arengusuunana õpetajakoolitust. Lill pidas murettekitavaks suundumust, kus majandusele ja tehnoloogiale on hakatud vastandama humanitaarset mõtlemist.

"Just ülikool peaks humanitaarteaduste osa teadvustama. Hariduspoliitiliselt on lähiajal vaja üsna raskeid otsuseid teha," tõdes Lill.

Humaniora nõuab meelemuutust

■ Niikaua, kui ei toimu põhimõttelist läbimurret mentaliteedis, mille järgi humanitaarteadusi ja õpetatakse vaimse tegevuse ääremaale kuuluvaks, jääb ülikooli filosoofiateaduskond ajutistest kokkulepetest ja lubadustest sõltumata eelarvetuultesse kõikuma.

Ometi sõandan meenuta-

da, et Tartu Ülikooli taassünd rahvusliku ülikoolina 1919. aastal algas just *humaniora* eelisarendamisest. Ka Tartu Ülikooli arengukava esimese peatüki esimeses punktis seatakse eesmärgiks anda oma panus eesti rahva ja rahvuskultuuri säilitamiseks.

See panus ei saa seisneda

vaid õppejõududele palgaraha tagamises, jättes nad kõiges muus turustiihia meelevalda.

Rein Veidemann
Eesti Päevaleht, TÜ kirjandusteooria dotsent